
Prof. Dr. Serap NAZLI
Ankara Üniversitesi

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI

Sunum Planı

- ❑ Okul PDR hizmetlerinin gelişimi (ABD ve TC)
- ❑ 2 model 4 yaklaşım
- ❑ Gelişimsel rehberlik nedir?
- ❑ Okullarda KGRP
- ❑ KGRP'nin beş ana müdahalesi
- ❑ Psikolojik danışma
- ❑ Sınıf rehberliği
- ❑ Konsültasyon
- ❑ Koordinasyon
- ❑ Akran danışmanlığı
- ❑ Okul psikolojik danışmanının yetkinlikleri

Okul PDR'in gelişimini neler etkiledi?

- Sanayi Çağı ve Bilgi Çağının yeni değerleri
- 1. ve 2. Dünya Savaşı ve ekonomik krizler
- ABD-Rusya çekişmesi

ABD'de okul PDR hizmetleri

- 1908 Parsons'un meslek bürosu
- 1915'de liselerde rehberlik servisi
- 1920 **ilk model** (servis-hizmet-görev) geleneksel PDR
- 1930 ekonomik buhran ve okullarda problemlili öğrencilerin artması
- 1940 öğrenci kişilik hizmetleri
- 1950 2. Dünya Savaşı'nın yarattığı toplumsal travmalar
- 1957 Rusların uzay yolculuğu (Sputnik)
- 1958 Ulusal Savunma Eğitim anlaşması
- 1960 okulların tüm boyutları ile yapılanması
- 1970 PDR'de **2. model** gelişimsel rehberlik

Türkiye'de Okul PDR Gelişimi

- 1950 ABD ile Marshall anlaşması
- 1950-1960 PDR'nin en hareketli yılları
- Hasan Tan 1954 yılında "Okullarda Rehberlik" adlı ilk kitabı yayımlandı.
- 1954 yılında MEB'de "Rehberlik Bürosu" kuruldu.
- 1954 Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) açılmaya başladı.
- 1953-1954 Gazi Eğitimi Fakültesi pedagoji ve özel eğitim bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarına ilk kez rehberlik dersi verilmeye başladı.

-
- ❑ 1960 yönetmeliklerde (Kalkınma planlarında, Milli Eğitim Şuralarında)
  - ❑ 1980 YÖK yasası ile PDR **lisans** programlarının açılması 😊
  - ❑ 1981 yılında MEB'de öğrenci kişilik hizmetlerinin benimsenmesi
  - ❑ 1983 yılında MEB bünyesinde Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi
  - ❑ 1985 yılında 2201 yönetmelik ile geleneksel PDR uygulamaları
  - ❑ 1980'li yıllarda temel PDR kitapları yayımlandı.
  - ❑ 1980'li yıllarda yüksek lisans tezleri ve makaleler arttı.
  - ❑ 1989 yılında "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği" (PDR-DER)

-
- ❑ 1995'den itibaren, gelişimsel rehberlik modeli ile ilgili **ilk** makaleler ve kitaplar yayımlanmaya başladı (Serdar Erkan hocamız)
  - ❑ 2001 tarihinde 24376 sayılı PDR yönetmeliği (geleneksel-gelişimsel rehberlik karması)
  - ❑ 2000-2002 gelişimsel rehberlik ilk pilot uygulaması Balıkesir 4 MLO ilköğretim (proje sorumlusu Serap Nazlı 😊)
  - ❑ 2005-2006 MEB ilköğretimde yeniden yapılandırma (gelişimsel rehberlik)
  - ❑ 2017 tarihli yönetmelikte «nöbet tutma»
  - ❑ 2020 tarihli yönetmelikte **gelişimsel rehberlik ve KGRP** ön plana çıktı 😊

Okul PDR'de 2 model 4 yaklaşım

---

2 model=

1. Geleneksel gelişimsel
2. Gelişimsel rehberlik

4 yaklaşım=

1. Tedavi
2. Kriz
3. Gelişimsel
4. Önleyici

2 Model Farkı:

1. Model: Geleneksel (1920-1960)

- Sanayi Çağının vasıflı işgücü planlaması
- Lise
- Mesleğe yöneltme ve problemlili öğrenci
- Nihai amacı = Kendini gerçekleştirme
- Öğrenci kişilik hizmetleri

2. Model: Gelişimsel (1970 ve son.)

- Bilgi Çağının beyin gücünü geliştirme
- K-12
- Yaşam becerileri kazandırma ve olası problemleri önleme
- Nihai amacı= Yaşam kariyeri gelişimini destekleme
- KGRP

Gelişimsel PDR Modeli

Gelişimsel PDR modeli;

- ❑ Öğrencilerin gelişimlerini destekleyen,
- ❑ 21. yüzyıl bilgi, beceri ve yeterlikler kazandırmaya çalışan (K-12 becerileri),
- ❑ Olası problemleri (bağımlılık ve zorbalık) önlemeye odaklanan bir modeldir.

Gelişimsel PDR Sayıtlı ve İlkeleri

- 1. Gelişimsel rehberlik **tüm** öğrenciler içindir.
- 2. Gelişimsel rehberlik organize edilmiş ve planlanmış bir **programa** sahiptir (**KGRP**).
- 3. KGRP **ardışık** (taksonomik) ve **esnek** tir.
- 4. Gelişimsel rehberlik tüm **eğitim sisteminin tamamlayıcı** bir parçasıdır.

-
- 5. Gelişimsel rehberlik **bütün okul personelinin** katılımını gerektirir
  - 6. Gelişimsel rehberlik öğrencilerin daha etkili ve **yeterli öğrenmelerine** yardımcı olur.
  - 7. Rehberlik programının temelinde **gelişimsel teoriler** vardır.
  - 8. Gelişimsel rehberlik, özel rehberlik servislerini ve müdahalesini sunan **psikolojik danışmanları** kapsar.

KGRP nedir?

- Gelişimsel PDR modeli, program odaklı bir modeldir.
- Programın adı **Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı**, kısaca **KGRP**'dir.
- Her okulun yapı ve ihtiyacına göre **KGRP** tasarlanır.
- KGRP, gelişimsel ve önleyici misyona sahiptir.

7. Dönem dersiniz: PDR Program Geliştirme İçeriği 😊

- ❑ KGRP'nin **3 ana ögesi** (içerik, örgütsel yapı, kaynaklar) vardır.
- ❑ Tasarım süreci **5 aşamada** (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) yapılır.
- ❑ KGRP'nin **5 ana müdahalesi** (psikolojik danışma, sınıf rehberliği, konsültasyon, koordinasyon ve akran yardımcılığı) vardır.

KGRP tasarlanırken dikkat edilecekler:

- **Okul kademesine** göre gelişim özelliklerini ve gelişim görevlerini dikkate alınmalıdır.
- Gelişimsel rehberlik programları öğrencilerin **3 gelişim alanı** (sosyal duygusal, akademik ve kariyer) destekleyecek şekilde tasarlanmalıdır.
- **Beceri eğitimi** için öğrencilerle grupta yapılacak etkinliklerine (**sınıf rehberliği** ve **psiko-eğitim**) ağırlık verilmelidir.

-
- Riskli bölgelerde ilkokullarda önleyici PDR programlarına yer verilmelidir.
  - Öğretmenlerin KGRP katılımı ve görevlerini yerine getirmeleri için konsültasyon çalışmalarına önem verilmelidir.
  - Aile eğitimlerine özel bir önem verilmelidir.
  - Gelişimsel rehberlikte okul kapsamlı etkinlikler olarak adlandırılan, örneğin kariyer günleri, ortaöğretim kurumlarını ziyaret etme vb. etkinliklere yer verilmelidir.

KGRP'de 5 Ana Müdahale

□ Doğrudan müdahaleler:

1. Psikolojik danışma
2. Sınıf rehberliği

□ Dolaylı müdahaleler:

3. Konsültasyon (müşavirlik)
4. Koordinasyon
5. Akran yardımcılığı

1. Psikolojik Danışma Müdahalesi

- ASCA'ya göre **psikolojik danışma**, psikolojik danışmanın bireysel veya küçük gruplar halinde öğrencilerle bağlantı kurarak onların problemlerini ve gelişimsel sorunlarını çözmeleri ya da başa çıkmaları için yardımcı olan güvenli bir ilişkidir.

Psikolojik Danışma

Bireyle Psikolojik Danışma

Güvenli bir ortamda psikolojik danışman ile danışan birçok konuyu ele alabilirler.

Bireyle Psikolojik Danışma Müdahalesine Uygun Konular

Okula karşı tutum ve davranışlar

Akran ilişkileri

Duygusal problemler

Kariyer planlama

Üst eğitim kurumu seçimi

Ebeveyn kaybı

Boşanma

Madde bağımlılığı

Aile bağımlılığı

...

Grupla Psikolojik Danışma

Kriz Merkezli

- Zorba/mağdur öğrenciler
- Gruplar arası çatışma
- Kavga/şiddet olayları

Problem Merkezli

- Akademik başarısızlık
- Sınav kaygısı
- Boşanmaya uyum
- Stresle baş etme
- Ebeveyn ile çatışma

Gelişim Merkezli

- Kişisel ve sosyal gelişim
- Yaşam becerileri
- Kariyer gelişimi
- Plan yapma

Sınıf rehberliği

Gelişimsel rehberlik programının en önemli müdahalelerinden birisidir.

Bütün öğrencilerin **genel gelişim ihtiyaçlarına** ve **gelişim görevlerine** odaklanır.

Öğrencilere çeşitli **yaşam becerileri** kazandırmaya odaklanır.

- Kendini tanıma ve kabul etme
- Etkili iletişim
- Sorumluluk
- Verimli ders çalışma
- Karar verme/problem çözme
- Amaç belirleme
- Kariyer planlama

Konsültasyon/Müşavirlik

Konsültasyon

Psikolojik danışmanın öğretmenler, ebeveynler, yöneticiler ve ilgili diğer kişilerle, öğrencilerin özel durumları üzerinde çalışmasına olanak veren bir müdahale biçimidir.

Bireysel ve grupla konsültasyon müdahalesi yapılabilir.

Bir öğretmene konsültasyon yapıldığında çok fazla sayıdaki öğrencinin bundan direkt yararlanması mümkün olur.

Aile eğitim programları da konsültasyon müdahalesi kapsamındadır.

Koordinasyon

Koordinasyon

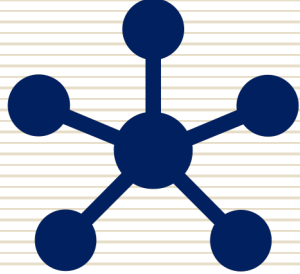
Psikolojik danışmanın okul rehberlik ve psikolojik danışma programını organize etme, yönetme ve değerlendirme sürecindeki liderliğidir.

Dolaylı servisleri yönetme sürecidir.

Hem psikolojik danışman hem de okul yöneticileri bu müdahaleden sorumludurlar.

Okul yönetimi ile psikolojik danışmanların işbirliği içerisinde olması, koordinasyonun etkililiği için oldukça önemlidir.

Okul yönetimi ve psikolojik danışmanların belirli zamanlarda bir araya gelmesi, diyalog içerisinde olması gerekmektedir.

Koordinasyon alışmaları

Düzenli program
aktivitelerinin
yönetimi

Rehberlik ünitelerini hazırlama

Öğrencileri değerlendirme

Akran yardımcılığı eğitimi

Öğrenci kayıtları

Uygulanan
programın
değerlendirilmesi

Bilgi kaynaklarını
düzenleme ve
derleme

Diğer
müdahaleleri
koordine etme

Krize müdahaleler

Sevk koordinasyonu

Personel gelişimi ve hizmet içi eğitim

Çoklu müdahale
koordinasyonu

Akran Yardımcılığı/danışmanlığı

Akran Yardımcılığı

Akran yardımcılara, yardım etme konusunda verilen belli bir eğitim programı aracılığıyla temel iletişim ve yardım becerilerinin öğretildiği ve eğitim sonrasında sundukları yardımla ilgili süpervizyon aldıkları bir süreçtir

Akran Yardımcısı

Yardım becerilerini kullanan ve diğer öğrencilere ve bazen yetişkinlere yardım anlayışında olan; olaylara alternatifler araştıran ve güvenilir kararlar veren kişidir.

Almış oldukları akran yardımcılığı eğitimi aracılığıyla kendi yaşitlarına ya da kendilerinden küçüklere yardım etmek için kişiler arası iletişim becerisi eğitimi almış profesyonel olmayan kişilerdir.

Akran yardımcıları, akranların profesyonel yardıma ihtiyaç duymadan, problemin danışmanların ve psikologların dikkatini çekmeden çok önce var olduğunu fark ederler.

4 temel rol:

Özel Asistan

Psikolojik danışmanlara ve öğretmenlere çeşitli işlerde (ofiste çalışma, materyal toplama, projeleri kontrol etme, duyuru bültenlerini hazırlama vb.) yardımcı olurlar.

Özel Öğretmen

Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin düşük olanlara yardımcı olmasıdır. Özel öğretmen programlarında öğrencilere arkadaşlarının derslerinde nasıl yardımcı olacakları öğretilir.

Özel Arkadaş

Bu rol için seçilen öğrenciler eğitimden geçirilerek akran yardımcısı olurlar.

Küçük Grup Lideri

Kalabalık sınıflarda sınıf rehberliğinin yapılması zordur. Yetiştirilen küçük grup liderleri sayesinde kalabalık sınıflar bölünerek daha etkili bir ortam yaratılır.

Akran yardımcılığı odaklandığı konulara ve üstlendiği rollere göre farklı terimlerle anılmaktadır.

Akran Yardımcılığı Müdahalesi

Gelişimsel PDR hangi becerileri kazandırır ve neleri önlemeye odaklanır?

- Sosyal duygusal gelişim ????
- Akademik gelişim ????
- Kariyer gelişimi ????

- Problem davranışlar???

Gelişimsel Okul Psikolojik danışmanlarının yetkinlikleri

Psikolojik danışma

- Bireysel danışma yapma
- Öğrencilerle grupta danışma/**PSİKOEĞİTİM** yapma

Konsültasyon

- Ebeveyn, öğretmen, yönetici ile konsültasyon yapma
- MEB ebeveyn psikoeğitimlerini artırdı 😊

Koordinasyon

- Öğrencilerin özel programlar ve hizmetleri alması için havale yapma
- Kaynaklar için okul ve toplum personeli ile koordinasyon yapma

Değerlendirme

- Test ve diğer tekniklerden elde edilen bilgileri kullanma

Gelişimsel Okul Psikolojik danışmanlarının yetkinlikleri

Program Yönetimi

- KGRP planlama, uygulama ve değerlendirme
- KGRP'ye liderlik yapma

Geliştirme

- KGRP programlarını değerlendirme ve gelecek yılın programını hazırlama

21.Yüzyılda yeni rol ve görevler

Son söz...

- MEB 20 milyon öğrenciye nasıl PDR hizmeti sunuyor? Görüş ve önerileriniz?
- Mezun olup okula atanınca (☺); okul psikolojik danışmanı olarak öğrenciler için neler yapmayı planlıyorsunuz?

Önerilen Kaynaklar

- Nazlı, S. (2024). Okul Psikolojik Danışmanlığı. PDR Giriş Kitabı. Ed. S. Demirtaş Zorbaz ve M. Pişkin. PDR Derneği Yayınları (basım sürecinde)
- Nazlı, S. (2023). Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı. 8. Baskı, Ankara: Anı Yay.
- Nazlı, S. (2020). Okullarda PDR Programı Tasarlama. **Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 1. Baskı**. Editör Ş. Işık, Ankara: Pegem Yayıncılık.